

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

Указ о проглашењу Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку

Проглашава се Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Дванаестог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 29. септембра 2005. године.

ПР број 82

У Београду, 5. октобра 2005. године

Председник Републике,

Борис Тадић, с.р.

Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку

Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 85/2005 од 6.10.2005. године.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и поступак за пружање заштите и помоћи учесницима у кривичном поступку и њима блиским лицима, који су услед давања исказа или обавештења значајних за доказивање у кривичном поступку изложени опасности по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину.

Члан 2.

Заштита лица из члана 1. овог закона обезбеђује се спровођењем Програма заштите.

Програм заштите је скуп мера предвиђених овим законом које се примењују у циљу заштите живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица.

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) учесник у кривичном поступку је: осумњичени, окривљени, сведок сарадник, сведок, оштећени, вештак и стручно лице.

2) блиско лице је лице за које учесник у кривичном поступку захтева укључење у Програм заштите;

3) заштићено лице је лице укључено у Програм заштите.

Осумњичени, окривљени, сведок сарадник, сведок, оштећени, вештак и стручно лице имају значење у смислу одговарајућих одредби Законика о кривичном поступку.

Члан 4.

Програм заштите може се спровести пре, у току и након правноснажног окончања кривичног поступка, према учеснику у кривичном поступку и блиским лицима.

Члан 5.

Програм заштите се спроводи ако су учесници у кривичном поступку и блиска лица услед давања исказа или обавештења значајних за доказивање у кривичном поступку изложена опасности по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину, а без тог исказа или обавештења било би знатно отежано или немогуће доказивање у кривичним поступцима за кривична дела:

- 1) против уставног уређења и безбедности;
- 2) против човечности и других добара заштићених међународним правом;
- 3) организованог криминала.

Члан 6.

Државни органи и службена лица која обезбеђују и пружају заштиту учесника у кривичном поступку дужни су да спроводе поступак и поступају хитно.

Подаци у вези са Програмом заштите су поверљиви и представљају службену тајну. Осим службених лица ове податке не могу саопштавати ни друга лица којима подаци постану доступни. Службено лице је дужно да друго лице обавести да ови подаци представљају тајну.

II НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

а) Комисија за спровођење Програма заштите

Члан 7.

Одлуку о укључењу, продужењу, обустави и престанку Програма заштите доноси Комисија за спровођење Програма заштите (у даљем тексту: Комисија), која има три члана.

Једног члана Комисије именује из реда судија Врховног суда Србије председник Врховног суда Србије, другог члана именује из реда својих заменика Републички јавни тужилац, а руководиоца Јединице за заштиту члан је Комисије по положају.

Чланови Комисије имају по једног заменика, које именује председник Врховног суда Србије из реда судија Врховног суда Србије односно Републички јавни тужилац из реда заменика Републичког јавног тужиоца.

Заменик руководиоца Јединице за заштиту замењује по положају руководиоца и у Комисији.

Стручне и административне послове за потребе Комисије обавља Јединица за заштиту.

Члан 8.

Чланови Комисије и заменици, осим руководиоца Јединице за заштиту и његовог заменика, именују се на пет година и могу бити поново именовани.

Члан 9.

Својство члана Комисије и заменика престаје:

- 1) престанком дужности судије Врховног суда Србије или заменика јавног тужиоца;
- 2) престанком радног односа руководиоца Јединице за заштиту односно његовог заменика односно распоређивањем на друго радно место;
- 3) на захтев члана или заменика;
- 4) због непридржавања прописа о спровођењу Програма заштите;
- 5) истеком времена именовања.

Руководиоцу Јединице за заштиту односно његовом заменику не може престати чланство у Комисији на сопствени захтев.

О престанку својства члана Комисије или заменика одлучује старешина органа који је именовao члана Комисије или заменика.

Члан 10.

Радом Комисије руководи председник. Председник Комисије је судија Врховног суда, а у случају његове спречености замењује га његов заменик.

Комисија одлучује на седници већином гласова. Члан Комисије који је поднео захтев из члана 25, 31. или 34. овог закона не може учествовати у одлучивању.

Члан 11.

Комисија доноси пословник о раду.

Комисија подноси годишњи извештај о раду надлежном одбору Народне скупштине.

б) Јединица за заштиту

Члан 12.

Јединица за заштиту је специјализована организациона јединица Министарства унутрашњих послова која спроводи Програм заштите и обавља друге послове у складу са овим законом.

У спровођењу Програма заштите Јединица за заштиту обезбеђује заштићеном лицу и потребну економску, психолошку, социјалну и правну помоћ.

Сви државни органи, организације и службе дужни су да пруже помоћ Јединици за заштиту и да на њен захтев изврше радње из своје надлежности потребне за спровођење Програма заштите.

Члан 13.

Министар унутрашњих послова доноси посебан акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Јединици за заштиту.

Министар унутрашњих послова распоређује руководиоца Јединице за заштиту у складу са законом.

III ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ

а) Мере заштите

Члан 14.

У оквиру Програма заштите примењују се следеће мере:

- 1) физичка заштита личности и имовине;
- 2) промена пребивалишта или премештање у другу заводску установу;
- 3) прикривање идентитета и података о власништву;
- 4) промена идентитета.

У току спровођења Програма заштите може се применити једна или више мера с тим што се мера промене идентитета може применити само када се циљ Програма заштите не може остварити применом других мера.

Мере физичке заштите личности и имовине, промене пребивалишта или премештања у другу заводску установу и прикривање идентитета и података о власништву могу се применити као хитне мере у смислу члана 27. овог закона.

Члан 15.

Решење о одређивању врсте мера из члана 14. став 1. тач. 1) до 3) овог закона доноси Јединица за заштиту, а решење о одређивању мере из члана 14. став 1. тачка 4) овог закона доноси Комисија на предлог Јединице за заштиту.

Јединица за заштиту самостално примењује мере из члана 14. став 1. овог закона. Према заштићеном лицу које је лишено слободе Јединица за заштиту примењује ове мере у сарадњи са Министарством правде.

Када се на други начин не могу применити мере из члана 14. став 1. овог закона, Јединица за заштиту у обављању послова из свог делокруга може прикрити идентитет својих припадника, као и податке о власништву над стварима којима се служи у примени одређене мере.

Јединица за заштиту у току примене мера из члана 14. став 1. овог закона пружа економску и социјалну помоћ заштићеном лицу до тренутка његовог осамостаљења. Ова помоћ не може бити већа од износа који је неопходан за покривање животних трошкова и укључење заштићеног лица у нову друштвену средину.

Члан 16.

Мера физичке заштите личности и имовине састоји се од спречавања противправног угрожавања живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица употребом физичко-техничких мера.

Члан 17.

Мера промене пребивалишта састоји се од привременог или трајног пресељења заштићеног лица из места пребивалишта или боравишта у место које одреди Јединица за заштиту.

Мера премештања у другу заводску установу састоји се од упућивања заштићеног лица које је лишено слободe из заводске установе у којој се налази у заводску установу коју одреди Јединица за заштиту у договору са Министарством правде.

Члан 18.

Мера прикривања идентитета и података о власништву састоји се од израде и употребе личне исправе или исправе о власништву заштићеног лица у којој су привремено измењени изворни подаци.

Исправу из става 1. овог члана израђује Јединица за заштиту.

Примена мере из става 1. овог члана не може имати за последицу измену изворних података који се воде у службеним евиденцијама.

Члан 19.

Приликом закључења правних послова који могу имати утицај на трећа лица, заштићено лице може употребити исправу из члана 18. став 1. овог закона уз сагласност Јединице за заштиту.

Ако Јединица за заштиту не да сагласност за закључење правних послова из става 1. овог члана, заштићено лице може одредити, уз сагласност Јединице за заштиту, пуномоћника који ће у његово право име закључити ове послове.

Члан 20.

Мера промене идентитета састоји се од потпуне или делимичне измене личних података заштићеног лица. Уз ову меру може бити одређена и промена физичких карактеристика заштићеног лица.

Промена идентитета може имати утицаја на права и обавезе заштићеног лица само у мери у којој је то неопходно ради спровођења Програма заштите и не утиче на обавезе заштићеног лица према трећим лицима.

Након промене идентитета Јединица за заштиту одобрава и надзире приступ изворним подацима о идентитету заштићеног лица. Јединица за заштиту води рачуна и о свим статусним и другим правима и обавезама који су у вези са изворним идентитетом заштићеног лица.

Члан 21.

Ако је одређена мера промене идентитета, Јединица за заштиту позива заштићено лице да изврши своје доспеле обавезе према трећим лицима.

Након извршења обавеза из става 1. овог члана, надлежни орган, организација или служба на основу података које достави Јединица за заштиту одмах издаје личну исправу или документ.

Поступак издавања личне исправе или документа не разликује се од поступка издавања оригиналне личне исправе или документа. Подаци у личној исправу или документу не смеју бити идентични са подацима другог лица.

Након издавања личне исправе или документа, надлежни орган Министарства унутрашњих послова на захтев Јединице за заштиту уноси у евиденцију о изворним подацима о заштићеном лицу примедбу да о свим питањима у вези са идентитетом мора бити обавештена Јединица за заштиту.

Евиденција надлежног органа Министарства унутрашњих послова водиће се на начин да се на основу података о изворном идентитету заштићеног лица не може утврдити његов

измењени идентитет.

Члан 22.

Приликом закључења правних послова већег значаја, заштићено лице може употребити личну исправу или документ из члана 21. став 2. овог закона уз сагласност Јединице за заштиту.

Заштићено лице може одредити пуномоћника у циљу остварења права и испуњења обавеза насталих пре промене идентитета.

Ако сазна за постојање обавезе која је настала пре промене идентитета, Јединица за заштиту позива заштићено лице да преко пуномоћника испуни обавезу. Ако заштићено лице то не учини, Јединица за заштиту испуњава обавезу или поступа у складу са чланом 34. ст. 1. и 2. овог закона.

Члан 23.

Ако је у својству лица из члана 3. став 1. тачка 1) овог закона позвано пред суд поводом кривичног дела учињеног пре промене идентитета, заштићено лице учествује у кривичном поступку са изворним идентитетом.

У другом поступку пред судом или државним органом у којем је неопходна употреба изворног идентитета, заштићено лице може учествовати само уз сагласност Јединице за заштиту. Ако Јединица за заштиту не да сагласност, заштићено лице врши своја права у поступку преко пуномоћника.

Ако заштићено лице учини кривично дело након промене идентитета, Јединица за заштиту обавештава надлежног јавног тужиоца и Комисију.

У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, позивање заштићеног лица врши се преко Јединице за заштиту која обезбеђује његов долазак.

Члан 24.

Израда и употреба исправа и докумената извршена у складу са овим законом у циљу примене мера прикривања идентитета и власништва и промене идентитета заштићеног лица не представља кривично дело.

Оригиналне исправе и документи заштићеног лица чувају се у Јединици за заштиту.

б) Укључење у Програм заштите

Члан 25.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог учесника у кривичном поступку поднети Комисији захтев за укључење учесника у кривичном поступку и блиских лица у Програм заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Члан 26.

Захтев за укључење у Програм заштите садржи:

- 1) податке о лицу за које се захтева заштита;
- 2) опис и законски назив кривичног дела поводом кога се захтева заштита;

- 3) оцену значаја исказа или обавештења за поступак;
- 4) околности које указују да постоји опасност за лице за које се захтева заштита.

Уз захтев за укључење у Програм заштите доставља се упитник о личним подацима, имовинским приликама, кругу блиских лица и другим подацима који попуњава лице за које се захтева заштита.

Пре одлучивања о захтеву Комисија ће затражити од Јединице за заштиту да у року од 15 дана достави процену:

- 1) опасности која прети лицу за које се захтева заштита;
- 2) опасности којој би била изложена заједница у случају укључења у Програм заштите;
- 3) здравственог стања лица за које се захтева заштита;
- 4) потребних мера заштите.

Члан 27.

Ако надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа оцени да постоји непосредна опасност по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину учесника у кривичном поступку или блиског лица, обавестиће Јединицу за заштиту о потреби примене хитних мера.

Руководилац Јединице за заштиту наређује примену хитних мера, уз сагласност учесника у кривичном поступку односно блиског лица. Сагласност у име малолетног лица или лица потпуно лишеног пословне способности даје законски заступник или старалац.

Руководилац Јединице за заштиту одмах обавештава председника Комисије и надлежног јавног тужиоца, истражног судију или председника већа о примењеним хитним мерама.

Примена хитних мера траје до доношења одлуке Комисије о захтеву за укључење у Програм заштите.

Члан 28.

По пријему процене коју доставља Јединица за заштиту председник Комисије одмах, а најкасније у року од три дана, заказује седницу Комисије.

Комисија одмах, а најкасније у року од осам дана, доноси решење којим усваја или одбија захтев за укључење у Програм заштите. О одлуци Комисија одмах обавештава подносиоца захтева.

Одлука Комисије је коначна.

Члан 29.

Ако усвоји захтев за укључење у Програм заштите Комисија налаже руководиоцу Јединице за заштиту да са лицем чија заштита је одобрена закључи споразум о укључењу у Програм заштите.

Програм заштите се спроводи од дана закључења споразума.

Примена хитних мера траје до почетка Програма заштите.

Примена хитних мера престаје по доношењу решења о одбијању захтева за укључење у Програм заштите.

Члан 30.

Споразум о укључењу у Програм заштите садржи:

- 1) споразумне стране;
- 2) изјаву заштићеног лица о добровољном укључењу у Програм заштите;
- 3) изјаву заштићеног лица да су подаци наведени у упитнику истинити и да у случају њихове неистинитости споразум може бити раскинут;
- 4) обавезе заштићеног лица: да се придржава упутстава Јединице за заштиту у току спровођења Програма заштите; да обавести Јединицу за заштиту о свакој промени околности која би могла да утиче на спровођење Програма заштите; да наведе своје рачуне, правне послове, финансијске и друге обавезе; да пре закључења правних послова већег значаја затражи сагласност Јединице за заштиту; да предузме све неопходне мере ради постизања финансијске самосталности до истека споразума;
- 5) обавезе Јединице за заштиту: да спроводи Програм заштите само уз неопходно потребна ограничења основних слобода и права заштићеног лица; да одреди време трајања и обим економске помоћи заштићеном лицу; да заштићеном лицу пружи потребну психолошку, социјалну и правну помоћ;
- 6) време трајања Програма заштите;
- 7) услове за раскид споразума;
- 8) клаузулу да је споразум закључен у једном примерку, да се чува код Јединице за заштиту, да је за време трајања Програма заштите доступан само Комисији, да се обавезе проистекле из споразума не могу оспоравати у судском поступку, изјаву заштићеног лица да разуме садржај споразума и да је упознато са међусобним обавезама;
- 9) датум закључења споразума и потпис споразумних страна.

Споразум у име малолетног лица или лица потпуно лишеног пословне способности закључује законски заступник или старалац.

в) Продужење Програма заштите

Члан 31.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог Јединице за заштиту или заштићеног лица поднети Комисији захтев за продужење Програма заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Захтев за продужење Програма заштите подноси се најкасније 30 дана пре истека времена на које је закључен споразум о укључењу у Програм заштите.

Приликом одлучивања о захтеву за продужење Програма заштите сходно се примењују одредбе чл. 28. и 29. став 1. овог закона.

Члан 32.

Захтев за продужење Програма заштите садржи:

- 1) означавање решења о укључењу у Програм заштите;
- 2) податке о заштићеном лицу;
- 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога се захтева продужење заштите;
- 4) околности које указују да и даље постоји опасност по заштићено лице.

Пре одлучивања о захтеву Комисија ће затражити од Јединице за заштиту да у року од 15 дана достави процену:

- 1) опасности која прети заштићеном лицу;
- 2) опасности којој би била изложена заједница у случају продужења Програма заштите;
- 3) здравственог стања заштићеног лица;
- 4) потребних мера заштите.

г) Обустава и престанак Програма заштите

Члан 33.

Програм заштите се обуставља:

- 1) ако више не постоји потреба за заштитом;
- 2) ако против заштићеног лица буде покренут кривични поступак за кривично дело које доводи у питање оправданост спровођења Програма заштите;
- 3) ако постоји разлог из члана 30. став 1. тачка 3) овог закона;
- 4) ако заштићено лице без оправданог разлога не испуњава своје обавезе из споразума и тиме доведе у опасност или онемогући спровођење Програма заштите;
- 5) на захтев стране државе на чију територију је премештено заштићено лице.

Члан 34.

Надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа може по службеној дужности или на предлог Јединице за заштиту поднети Комисији захтев за обуставу Програма заштите.

Након правноснажног окончања кривичног поступка захтев из става 1. овог члана може поднети и Јединица за заштиту.

Приликом одлучивања о захтеву за обуставу Програма заштите сходно се примењују одредбе члана 28. овог закона.

Члан 35.

Захтев за обуставу Програма заштите садржи:

- 1) означавање решења којим је одобрен Програм заштите;
- 2) податке о заштићеном лицу;
- 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога је заштита одобрена;
- 4) околности које указују да постоји неки од разлога из члана 33. овог закона.

Уз захтев за обуставу Програма заштите, зависно од разлога из којег се подноси, доставља се:

- 1) мишљење Јединице за заштиту о постојању разлога предвиђеног у члану 33. тач. 1) и 4) овог закона;
- 2) правноснажна одлука суда о покретању кривичног поступка против заштићеног лица;
- 3) упитник о подацима заштићеног лица;
- 4) захтев стране државе.

Члан 36.

Програм заштите престаје:

- 1) истеком времена на које је споразум закључен;
- 2) смрћу заштићеног лица;
- 3) изјавом заштићеног лица или законског заступника или стараоца да се одриче заштите;
- 4) доношењем решења о обустави Програма заштите.

Члан 37.

Јединица за заштиту по службеној дужности подноси Комисији захтев за престанак Програма заштите.

Седница Комисије на којој се доноси решење о престанку Програма заштите заказује се сходно члану 28. став 1. овог закона.

Члан 38.

Захтев за престанак Програма заштите садржи:

- 1) означење решења којим је одобрен Програм заштите;
- 2) податке о заштићеном лицу;
- 3) опис и законски назив кривичног дела поводом кога је заштита одобрена.

Уз захтев за престанак Програма заштите, зависно од разлога из којег се подноси, доставља се:

- 1) споразум о укључењу у Програм заштите или о његовом продужењу;
- 2) умрлица заштићеног лица;
- 3) изјава заштићеног лица или законског заступника или стараоца.

IV МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 39.

Међународна сарадња у спровођењу Програма заштите предвиђеног овим законом остварује се на основу међународног споразума или узајамности.

Под условима из става 1. овог члана Јединица за заштиту:

- 1) подноси молбу страниј држави за прихват заштићеног лица и примену мера из члана 14. став 1. овог закона;
- 2) поступа по молби стране државе за прихват заштићеног лица и примену мера заштите у Републици Србији.

V ЕВИДЕНЦИЈА И ЗАШТИТА ПОДАТАКА

Члан 40.

Јединица за заштиту води следеће евиденције:

- 1) о личним подацима заштићеног лица, његовом пребивалишту и подацима који се односе на промену или прикривање идентитета и података о власништву, као и о другим подацима значајним за спровођење Програма заштите;
- 2) о подацима садржаним у упитнику из члана 26. став 2. овог закона;
- 3) о закљученим споразумима о укључењу и продужењу Програма заштите;

4) о лицима укљученим у Програм заштите на основу потврђеног међународног уговора или на основу узајамности;

5) о датим сагласностима у смислу чл. 19, 22. став 1, члана 23. став 2. и члана 30. став 1. тачка 4) овог закона;

6) о лицима којима је на основу члана 41. став 1. овог закона одобрен приступ подацима у вези са Програмом заштите.

Члан 41.

Руководилац Јединице за заштиту одобрава и надзире приступ подацима у вези са Програмом заштите.

Одлуку о престанку тајности података из става 1. овог члана доноси Комисија.

Подаци о заштићеном лицу коме је промењен идентитет трајно се чувају у евиденцијама Јединице за заштиту.

VI ФИНАНСИРАЊЕ

Члан 42.

Средства за спровођење овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члановима Комисије и заменицима за рад у Комисији припада посебна накнада коју утврђује уредбом Влада Републике Србије.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43.

Министар унутрашњих послова доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Јединици за заштиту и распоређује руководиоца Јединице за заштиту.

Министар унутрашњих послова доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе о начину спровођења Програма заштите и коришћењу средстава из члана 42. став 1. овог закона.

Члан 44.

Министар правде доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе о начину спровођења Програма заштите у заводским установама.

Члан 45.

Надлежно министарство доноси у року од 45 дана од дана ступања на снагу овог закона подзаконске прописе у вези са чланом 21. ст. 2. и 3. овог закона.

Члан 46.

Комисија се образује у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Комисија доноси у року од 30 дана од образовања пословник о раду.

Члан 47.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2006. године.